

hærgede dem. Der anvendtes de haardeste Straffe overfor Børn i Fabrikkerne, Straffe, som vi slet ikke kunde tænke os at iværksætte, selv overfor de værste Forbrydere. 16—18 Timers Arbejdsdag blev den normale, ogsaa for Børn. Det samme var Tilfældet for Mænd og Kvinder. Alt Familieliv blev sprængt; det siger sig selv, naar baade Mand, Hustru og Børn skulde være i Fabrikkerne i de 16—18 Timer af Døgnet. Arbejdslønnen steg ikke, den sank, og det var jo forbudt Arbejderne at gøre noget som helst for at bjærge sig over Vanskelighederne. Man har mange Beretninger derom, thi Klagernes blev mere og mere højlydte, efter som Tiden gik. Til Tider maatte Parlamentet nedsætte Kommissioner for at undersøge Klagernes Berettigelse, og der findes den Dag i Dag i det engelske Underhus' Arkiv bindstærke Værker, der fortæller os, hvilken frygtelig Nød og Elendighed der var blandt Englands Industriarbejdere. For at tage et bestemt Eksempel, i Dundee sank Arbejdslønnen fra 1809 til 1832 med ikke mindre end 66 pCt., og det i en Periode, hvor Prisen paa Levnedsmidler steg. Det blev konstateret ved en Undersøgelse, at i Manchester var den normale Arbejdstid for baade Kvinder og Børn 96 Timer ugentlig. Det er ikke tom Tale, vil jeg sige til den højtærede Landbrugsminister, det er Kendsgerninger, og jeg skulde tro, det vilde være nyttigt, om den højtærede Landbrugsminister vilde studere disse Forhold, han vilde da komme til den Overbevisning, at lav Arbejds løn og lang Arbejdstid ikke paa nogen Maade fører Arbejderklassen fremad, og han vilde da ogsaa se, at Arbejdsløsheden aldeles ikke er et Produkt af Socialdemokratiets Politik. Hans Paastande er fuldkommen uhjemlede, aldeles i Strid med de historiske, de faktiske Kendsgerninger.

Det var heller ikke saaledes i de Tider, at der ingen Boligmangel var, og den Bolignød, vi desværre har her i vort Land og navnlig i de større Byer, er for intet at regne mod den Bolignød, der var i de engelske Industricentrer. Arbejderklassen boede i Baggaard, i usle Gyder, stuvet sammen paa en saadan Maade, at det trods enhver Beskrivelse. En af Kapitalismens egne Forherligere, Cook Taylor, skriver selv, at de mest velstillede Arbejdere i Manchester er daarligt indlogeret, og de daarligst stillede Arbejdere i Manchester er, skriver han, indlogeret paa den uslest tænkelige Maade, og han føjer til: „De lever skjult for de højere Klassers Blik, bagved Lagerbygninger, Fa-

brikker, Varehuse, Manufakturtablissementer, mindre kendte af deres rige Naboer end Indbyggerne paa New-Zealand og Kamtschatka“. Vi gør os — medmindre vi da har set efter, hvorledes Beretningerne lyder — slet ingen Forestillinger om, hvorledes disse Forhold var. Vi kan slet ikke tænke os til, at saadanne Forhold overhovedet kunde eksistere i Landet, hvor Rigdomme netop ophobedes ved Arbejdernes Slid, netop i den Periode, da Englands Industri vokser op, da Kapitalen vokser som ingen Sinde før eller senere. Der var hele Gader, hvor der kun var eet Kloset. I 1832 konstaterede en Undersøgelseskommission, at i Manchester havde af 6 951 Huse de 2 221 overhovedet ikke noget Kloset. Mange, mange Tusind Familier havde overhovedet ikke nogen Bolig, de havde ikke noget Hjem, Arbejds lønnen var saa ringe, at de overhovedet ikke saa sig i Stand til at skaffe sig noget Hjem eller noget Bohave. Deres væsentligste Næringsmidler var Kartofler, deres Underernæring var frygtelig og Dødeligheden iblandt dem som Følge deraf ogsaa urimelig høj. De maatte om Natten ty til Logihusene. Paa Vejen til Logihusene kom de ind i Værtshusene, thi hvad skulde de give sig til, de arme Mennesker, andet end slukke Sorgen i Spiritus? Med den voksende Rigdom i England sank Arbejderbefolkningen ned i den dybeste Elendighed. Jeg siger det saa udførligt, fordi jeg en Gang for alle vil gøre op med den højtærede Landbrugsminister og hans Fortællinger om, at det er Socialdemokratiet, der bærer Ansvaret for, at der er Arbejdsløshed her i Landet, og at det er vor Skyld, at der er Bolignød. I Nottingham blev det konstateret, at med Hensyn til 7—8 000 af Byens 11 000 Huse var Forholdet det, at disse Huse overhovedet ikke havde nogen Gaardsplads. De var bygget som Halvtag med Ryggen vendt mod hinanden. Renovation kendtes overhovedet ikke; de, der ejede Husene, tænkte overhovedet kun paa at udbytte Arbejderklassen, som var henvist til at bo i dem. I 1832 hærgede Koleræen rundt omkring i alle Englands Byer og navnlig i Fattigkvartererne; og for at de riges Kvarterer kunde blive nogenlunde skaanet, maatte man rydde op i Fattigkvartererne. I Byen Leeds var der en enkelt Gyde — for at nævne et enkelt Eksempel —, hvori der boede 340 Arbejdere, og fra denne Gyde blev der under Koleraperioden kørt ikke mindre end 75 Vognlæs Gødning, og der staar i Beretningen, at Ejendommene i denne Gyde var de Ejendomme i Byen, der gav den bedste Indtægt til deres Ejer.